

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

02 iunie 2015

mun. Chișinău

Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Nicolae Gordilă

Judecători – Ion Guzun, Elena Covalenco, Liliana Catan și Constantin Alerguș, judecând în ședință, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de succesorul părții vătămate Samoceadina Zinovia, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 decembrie 2014, în cauza penală în privința lui

Borisencov Igor Ilia, născut la 24 octombrie 1981, domiciliat în mun. Chișinău, bd. Mircea cel Bătrîn 23, ap. 37 ;

termenul de examinare a cauzei fiind:

- *în prima instanță din 26.09.2013 până la 20.06.2014;*
- *în instanța de apel din 19.08.2014 până la 04.12.2014;*
- *în instanța de recurs din 02.04.2015 până la 02.06.2015.*

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală a fost legal executată.

Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție asupra recursului în cauză în baza actelor din dosar,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 20 iunie 2014, Borisencov Igor a fost condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal la 5 ani închisoare în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe termen de 4 ani.

Conform art. 90 Cod penal, pedeapsa stabilită a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 5 ani.

S-a admis acțiunea civilă și s-a încasat de la inculpatul Borisencov Igor în beneficiul succesorului părții vătămate Samoceadin Alexandr, Samoceadina Zinovia prejudiciul moral în sumă de 30 000 lei.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat că, la 01 decembrie 2012, aproximativ ora 21.30, Borisencov Igor, conducând automobilul de model „Chevrolet Aveo”, n/î C PL 163, de la serviciul taxi „14777”, se deplasa pe str. Uzinelor, mun. Chișinău, din direcția str. Industrială spre com. Bubuieci, mun. Chișinău. În timpul deplasării, ajungând pe str. Uzinelor nr. 186, în zona de acțiune a indicatorului rutier de restricție 3.27, conform căruia viteza maximă limită de deplasare stabilită pe acest sector de drum este de 35 km/h, n-a asigurat securitatea la trafic, nu a ținut cont de dexteritatea în conducere care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, nu a adoptat viteza limită stabilită pe acest sector de drum de 35 km/h ca să poată opri în siguranță la apariția obstacolului, nu a ținut cont de situația rutieră și a comis tamponarea pietonului Samoceadin Alexandr, care s-a angajat în traversarea

carosabilului de la stînga spre dreapta relativ deplasării mijlocului de transport. În rezultatul accidentului rutier cet. Samoceadin Alexandr a decedat la data de 02.12.2012 ora 13.45 în Centrul Național Științifico - Practic de Medicină Urgentă, în rezultatul traumei crinio-cerebrale deschisă cu excoriații, echimoze, hemoragii difuze în țesuturile moi pericraniene, fractură cominutivă a oaselor bolții și bazei craniului, dilacerarea emisferei cerebrale pe dreapta, contuzia emisferei cerebrale pe stînga, hemoragii epi și subdurale, subarahnoidale difuze, intraparenchimatoase

3. Sentința a fost atacată cu apel de către succesorul părții vătămate Z. Samoceadina, care a solicitat casarea acesteia, rejudicarea cauzei și pronunțarea unei hotărîri noi prin care I. Borisencov să fie condamnat în baza art. 264 alin. (3), lit. b) Cod penal la 7 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport și majorarea cuantumului prejudiciului moral, pe motiv că, la aplicarea pedepsei prima instanță nu a ținut cont de toate circumstanțele cauzei, inculpatul nu recunoaște vina și astfel ilegal și neîntemeiat a aplicat prevederile articolului 90 Cod penal. La fel, a invocat că la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, prima instanță nu a ținut cont de următoarele circumstanțe: pierderea unicului copil, părinții sunt inapți de muncă, alți copii nu au și nu pot avea în legătură cu vârsta înaintată, fiul a fost unicul întreținător.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 decembrie 2014, a fost respins ca nefondat apelul succesorului părții vătămate Samoceadina Zinovia, cu menținerea sentinței.

În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a menționat că, prima instanță a acordat deplină eficiență prevederilor articolelor 7, 61, 75 și 90 Cod penal, astfel, pedeapsa penală este aplicată în limitele prevăzute de lege.

De asemenea, în sentință se cuprind datele privind persoana inculpatului și circumstanțele care influențează asupra pedepsei, fiind luate în considerație gravitatea infracțiunii săvârșite, persoana inculpatului, comportamentul lui în cadrul urmăririi penale și ședinței de judecată.

Inculpatul are la întreținere un copil minor, a reparat benevol prejudiciul material, anterior n-a fost judecat, nu se află la evidență la medicul narcolog, retrăiește sincer cazul și promite repararea prejudiciului moral produs prin infracțiune.

Instanța a evidențiat și faptul că, accidentul rutier în cauză, s-a produs pe sectorul de drum unde nu este instalat indicatorul rutier 3.27(vezi certificatele prezentate de Inspectoratul General al Poliției și de Direcția generală transport public și căi de comunicații, f.d. 45, vol. II), iar, la momentul tamponării, partea vătămată se afla în stare de ebrietate (vezi rezultatul analizei sângelui la alcool - f.d.20, vol.1), traversând carosabilul lipsit de marcaje rutiere pentru pietoni (f.d.11 -13, vol. 1).

Instanța de apel a reținut și faptul că, instanța de fond a aplicat în privința inculpatului prevederile art. 90 Cod penal, invocînd următoarele motive: suspendarea condiționată va permite și respectarea mai eficientă a drepturilor părții vătămate: personalitatea inculpatului nu prezintă gradul de pericol social necesar executării reale a pedepsei cu închisoare; suspendarea condiționată ar permite realizarea mai eficientă a scopurilor pedepsei; suspendarea condiționată a executării pedepsei va permite stabilirea unui echilibru just între interesele părții vătămate și interesele statului în domeniul prevenirii unui astfel gen de infracțiuni.

La fel, prima instanță corect a stabilit mărimea prejudiciului moral în suma de 30 000 lei și a ținut cont de circumstanțele ce indică la justificarea măririi prejudiciului moral: pierderea unicului copil de către părinți inapți de muncă, care nu pot avea alți copii în virtutea vârstei înaintate. Această circumstanță, în mod indiscutabil, indică la suferințe morale a succesorului părții vătămate.

5. Decizia instanței de apel este contestată cu recurs ordinar de către succesorul părții vătămate Z. Samoceadina, care solicită casarea parțială a acesteia și condamnarea inculpatului în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal la 5 ani închisoare în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe termen de 4 ani, cu excluderea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal. În motivarea recursului se invocă că:

- pedeapsa stabilită inculpatului este prea blândă, iar instanța de apel eronat a făcut referire la existența unui șir de circumstanțe precum sunt caracteristica pozitivă a inculpatului, recuperarea prejudiciului cauzat părții vătămate, considerându-le ca factori hotărâtori la aprecierea felului de pedeapsă, ajungând la concluzia despre posibilitatea corectării inculpatului în condiții neprivative de libertate. Consideră că, aceste circumstanțe nu numai că sunt eronat reținute de instanța de apel, dar sunt și insuficiente pentru stabilirea pedepsei în coraport cu împrejurările cauzei;

- atât instanța de fond, cât și cea de apel nu au respectat criteriile generale de individualizare a pedepsei inculpatului, iar suspendarea executării acesteia, ar indica la ineficiența legii penale în raport cu restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnatului, cât și a altor persoane, ceea ce ar conduce, în final, la neatingerea scopului pedepsei penale;

- consideră că instanțele de judecată nu au clarificat obiectiv toate circumstanțele cauzei, adoptând decizii ilegale la capitolul aplicării pedepsei;

- la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, instanța de apel nu a ținut cont de următoarele circumstanțe: pierderea unicului copil, părinții sunt inapți de muncă, alți copii nu au și nu pot avea în legătură cu vârsta înaintată, fiul a fost unicul întreținător.

5.1. Potrivit prevederilor art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a scris referință privind opinia asupra recursului ordinar declarat de succesorul părții vătămate Samoceadina Zinovia prin care a menționat că, recursul ordinar urmează a fi decis ca inadmisibil motivând că, nu îndeplinește cerințele de conținut prevăzute de art. 430 Cod de procedură penală, ori recurența trebuia să indice unul din temeiurile prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să admită recursul, să caseze total sau parțial hotărârea atacată, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, dacă nu se agravează situația condamnatului.

Din norma supra menționată rezultă că, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel și de fond, inclusiv și să le caseze parțial, în cazul constatării comiterii erorilor de drept, care au dus la adoptarea unei hotărâri ilegale.

Reieșind din dispoziția alin. (2) art. 424 Cod de procedură penală, *instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427, fiind în*

drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.

În recursul declarat de succesorul părții vătămate, se invocă temeiurile stipulate de pct. 6), 10) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, care prevăd că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel, atunci când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivului hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, precum și în cazul aplicării pedepselor individualizate contrar prevederilor legale.

Din conținutul recursului declarat, rezultă că autorul acestuia își exprimă dezacordul privind aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, adică suspendarea condiționată a executării pedepsei stabilite inculpatului pentru infracțiunea săvârșită. Consideră că hotărârile contestate nu au fost motivate suficient sub acest aspect, fără a fi elucidate obiectiv toate circumstanțele cauzei la individualizarea pedepsei inculpatului.

Analizând hotărârile judecătorești sub aspectul menționat, în raport cu circumstanțele cauzei, în prezenta speță, Colegiul lărgit consideră că, soluțiile instanțelor de fond și apel în latura stabilirii modului de executare a pedepsei sînt neîntemeiate, la adoptarea cărora nu s-a ținut cont în deplină măsură de norma art. 75 Cod penal, ce prevede că persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea Specială a prezentului Cod și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții Generale a Codului penal.

În continuarea concluziilor sale, instanța de recurs remarcă că, prin criteriile generale de individualizare a pedepsei se înțeleg cerințele stabilite de lege, de care sînt obligate să se conducă instanțele de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte. Instanțelor de judecată, legea penală le acordă o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării pedepsei penale, luînd în considerație caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, persoana celui vinovat, circumstanțele ce atenuează sau agravează răspunderea, ținînd cont de influența pedepsei aplicate asupra corectării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Totodată, Colegiul menționează că persoanei declarate vinovate trebuie să i se aplice o pedeapsă, echitabilă, adică în limitele sancțiunii legii în baza căreia persoana a fost condamnată, iar după caz, instanța este în drept de a aplica și prevederile Părții Generale a Codului penal, inclusiv și ale art. 90 Cod penal, în cazul în care nu sunt careva impedimente.

Conform art. 61 Cod penal, pedeapsa penală este o măsură de constrîngere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului și se aplică persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzînd anumite lipsuri și restricții drepturilor lor. Pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea acestuia, precum și prevenirea săvîrșirii de noi infracțiuni, atît din partea condamnaților, cît și din partea altor persoane.

Categoria și termenul pedepsei ce urmează a fi stabilit este în dependență de circumstanțele atenuante și agravante, prevăzute de art. 76-77 Cod penal, precum și efectele acestora prescrise în art. 78 Cod penal.

Prin urmare, termenul pedepsei, în afară de gravitatea infracțiunii săvârșite, se stabilește luând în considerație și personalitatea infractorului, care include date privind gradul de dezvoltare psihică, situația materială, familială sau socială, prezența sau lipsa antecedentelor penale, comportamentul inculpatului pînă sau după săvârșirea infracțiunii.

În prezenta cauză supusă judecării, sancțiunea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal, imputată inculpatului prevede pedeapsa cu închisoare de la 3 la 7 ani și conform art. 16 alin. (4) Cod penal, se consideră ca infracțiune gravă.

Din conținutul părții descriptive a sentinței, la capitolul stabilirii tipului pedepsei inculpatului, instanța de fond și de apel a menționat că au ținut cont de personalitatea inculpatului și gravitatea crimei comise care se califică ca gravă, stabilindu-i inculpatului pedeapsa cu închisoare de 5 ani, adică în limitele prevăzute de sancțiunea normei imputate.

După efectuarea acestei proceduri de individualizare și stabilirea termenului pedepsei cu închisoare, instanțele de judecată urmează să continue operațiunea de individualizare a acesteia, dar în aspectul de executare a pedepsei deja stabilite, prin numirea tipului de penitenciar și soluționarea chestiunii dacă pedeapsa numită inculpatului, urmează a fi pusă în executare ori sub condiția personalității acestuia de a se corecta și reeduca se poate de concluzionat că scopul pedepsei poate fi atins prin suspendarea executării pedepsei aplicate vinovatului pe un termen de probă.

În speța dată, instanța de fond, luând în considerație că inculpatul nu are antecedente penale și la locul de trai se caracterizează pozitiv, are la întreținere un copil minor, a conchis că e necesar de a-i stabili pedeapsă cu aplicarea art. 90 Cod penal, adică suspendarea condiționată a executării pedepsei. Suplimentar la aceste concluzii, instanța de apel a constatat și circumstanțele că inculpatul a recuperat prejudiciul material cauzat părții vătămate.

Studiind minuțios lucrările dosarului în raport cu concluziile instanțelor de fond și apel, Colegiul penal consideră că aceste instanțe nu și-au motivat suficient hotărârile sale la capitolul individualizării pedepsei și incorect au conchis de a aplica prevederile art. 90 Cod penal.

Așadar, instanța de recurs notează că, aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, adică suspendarea condiționată a executării pedepsei nu reprezintă o categorie aparte de pedeapsă, ci o măsură oferită condamnatului prin lege de a demonstra că infracțiunea comisă de el este un incident în viața acestuia.

Suspendarea condiționată este o măsură de individualizare a executării pedepsei numită de către instanțele de judecată prin hotărîre de condamnare de a suspenda pe o perioadă anumită executarea pedepsei aplicate, dacă sunt îndeplinite anumite condiții.

Condițiile privind acordarea suspendării condiționate a executării pedepsei prevăzute de art. 90 Cod penal se referă la: pedeapsa aplicată și natura infracțiunii; circumstanțele cauzei și persoana infractorului; aprecierea instanței că scopul poate fi atins și fără executarea acesteia.

În viziunea instanței de recurs, instanțele de fond și apel insuficient au abordat condițiile ce vizează circumstanțele cauzei și persoana celui vinovat.

Circumstanțele cauzei, potrivit art. 75 Cod penal, se referă atât la cele care atenuază răspunderea, cât și la cele care agravează răspunderea, de care instanța este obligată să țină cont la individualizarea pedepsei.

Din cuprinsul hotărârilor, Colegiul lărgit observă că inculpatul nu a recunoscut vina, deci reiese că de fapt acesta nu se căiește sincer și nu a conștientizat gravitatea acțiunilor sale criminale.

De asemenea, Colegiul lărgit apreciază critic și temeiul reținut de către instanța de apel pentru susținerea concluziei primei instanțe privind aplicarea art. 90 Cod penal, în privința inculpatului, și anume că acesta i-a achitat părții vătămate prejudiciul material, însă reieșind din declarațiile părții vătămate și materialelor cauzei aceasta a declarat că nu are careva pretenții materiale însă menține cerința de încasare a prejudiciului moral.

Un alt aspect, în opinia instanței de recurs, care nu a fost abordat suficient de către instanțele de fond și apel la individualizarea executării pedepsei este și persoana celui vinovat.

La capitolul *persoana celor vinovați* – instanțele trebuiau să efectueze o analiză amplă a personalității infractorului, să dispună de date referitoare la calitățile fizice și psihice ale făptuitorului manifestat prin fapta comisă, în perioada premergătoare săvârșirii faptei prejudiciabile și după săvârșirea acesteia, în timpul judecății etc.

Sub acest aspect, Colegiul consideră că instanțele de fond și apel neîntemeiat au reținut că inculpatul anterior n-a fost judecat, deoarece din conținutul materialelor dosarului (f.d. 76-77 vol. I), inculpatul nu este la prima abatere de la legea penală, fiind anterior condamnat, deși antecedentele penale ale acestuia sunt stinse, instanțele de judecată oferindu-i anterior posibilitatea corectării prin aplicarea pedepsei cu munca neremunerată în folosul comunității, însă concluzii respective pentru evitarea comiterii pe viitor a faptelor infracționale, nu și-a făcut și a săvârșit o infracțiune gravă. De asemenea, inculpatul I. Borisencov s-a eschivat de la prezentare pe parcursul urmăririi penale și în cadrul examinării cauzei în instanța de fond, în așa mod manifestând iresponsabilitate asupra învinuirii înaintate, din care motiv a fost anunțat în căutare, fiindu-i stabilită măsura preventivă – arestarea (f.d. 208, vol. I).

Astfel, instanța de recurs, în speța dată, găsește întemeiate argumentele recursului declarat de succesorul părții vătămate Z. Samoceadina și constată că concluzia instanțelor de fond și apel, precum că scopul legii penale poate fi atins și fără executarea pedepsei reale cu închisoare, aplicând prevederile art. 90 Cod penal, ca fiind eronată și neîntemeiată și din aceste considerente o va exclude, nefiind considerat faptul că, prin această soluție se înrăutățește situația condamnatului.

Ca agravare a situației condamnatului se subînțelege situațiile de schimbare a soluției din achitare în condamnare, de încadrare juridică la o infracțiune mai gravă, sau un alt aliniat nou, literă, de înlocuire a sancțiunii cum ar fi a măsurii educative în pedeapsa prevăzută de sancțiune, din amendă în închisoare, prin mărirea cuantumului aceleiași pedepse ori adăugarea la pedeapsa principală a pedepsei complementare, de aplicarea unor măsuri de siguranță la care nu fusese inițial condamnat, de reținere în recurs a stării de recidivă, a concursului de infracțiuni în loc de infracțiune continuă; situații de învinuire care esențial, după circumstanțe reale, diferă de cea de la început sau orice altă modificare a învinuirii, ce afectează dreptul inculpatului la apărare.

În temeiul celor expuse, Colegiul lărgit conchide că, recursul declarat de succesorul părții vătămate Z. Samoceadina urmează a fi admis, casate parțial

hotărârile instanțelor de fond și apel în partea stabilirii pedepsei inculpatului, cu excluderea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal.

Referitor la stabilirea prejudiciului moral de către instanțele de fond și de apel, Colegiul lărgit menționează că, despăgubirile pentru daune morale se disting de cele pentru daune materiale prin faptul că acestea nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluare.

În acest scop, pentru ca evaluarea să nu fie una subiectivă ori pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temei, este necesar să fie luate în considerare suferințele fizice și morale susceptibil în mod rezonabil care au fost cauzate prin fapta săvârșită de inculpat, precum și de toate consecințele acestuia, așa cum rezultă din actele medicale ori și alte probe administrate în cauză.

Anume, în acest context, instanța de fond a evaluat corect și instanța de apel a menținut încasarea de la inculpatul Borisencov Igor în beneficiul succesorului părții vătămate Samoceadina Zinovia prejudiciul moral în sumă de 30 000 lei, luându-se în considerare suferințele fizice și psihice, gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, consecințele survenite, precum și măsura în care această compensare poate aduce satisfacție succesorului părții vătămate.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DISPUNE:

Admite recursul ordinar declarat de către succesorul părții vătămate Samoceadina Zinovia, casează parțial sentința Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 20 iunie 2014 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 decembrie 2014, în cauza penală în privința lui **Borisencov Igor Ilia** în latura penală, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre, conform căreia exclude aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal.

Borisencov Igor Ilia se consideră condamnat în baza art. 264 alin. (3) lit. b) Cod penal la 5 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani.

Termenul de executare a pedepsei lui **Borisencov Igor Ilia** se calculează din momentul reținerii acestuia, cu includerea perioadei arestului preventiv de la 17 aprilie 2014 până la 20 iunie 2014.

În rest se mențin dispozițiile deciziei contestate.

Decizia este irevocabilă.

Pronunțată integral la 23 iunie 2015.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Ion Guzun

Elena Covalenco

Liliana Catan

Constantin Alerguș